

SAVEZ SAMOSTALNIH SINDIKATA
BOSNE I HERCEGOVINE

CONFEDERATION OF INDEPENDENT TRADE
UNIONS OF BOSNIA AND HERZEGOVINA

Obala Kulina bana 1, 71000 Sarajevo, Bosna i Hercegovina
Tel: +387 33 20 20 29; tel/fax: +387 33 22 61 71, 44 23 21;
E-mail: sssbih@sssbih.com, Web-site: www.sssbih.com

Broj: 01-III-307/17

Sarajevo, 15. august 2017. godine

BOSNA I HERCEGOVINA
MINISTARSTVO CIVILNIH POSLOVA

G-dja Zorica KRSMANOVIĆ

Predmet: Komentar na dokument Program dostojanstvenog rada za Bosnu i Hercegovinu za period 2017-2020. godine – dostavlja se

Poštovana,

U nastavku se nalazi Komentar Saveza samostalnih sindikata BiH na dokument Program dostojanstvenog rada za Bosnu i Hercegovinu za period 2017-2020. godine.

Komentar na dokument

PROGRAM DOSTOJANSTVENOG RADA U BIH ZA PERIOD 2017-2020. godine

Ministarstvo civilnih poslova Bosne i Hercegovine dostavilo je Prijedlog programa dostojanstvenog rada za Bosnu i Hercegovinu za period 2017-2020. godine. Program predstavlja plan strateških aktivnosti Međunarodne organizacije rada u BiH u pomenutom periodu. Nastao je kao rezultat strateškog planiranja i zajedničkog rada MOR sa Vijećem ministara BiH, Vladom FBiH, Vladom RS, Vladom Brčko distrikta BiH, te socijalnim partnerima. Cilj je bio kreiranje dokumenta koji će kao ključnu komponentu razvojnih politika i cilj nacionalne politike imati promociju dostojstvenog rada.

Utvrđena su tri glavna prioriteta:

- Promovisanje zapošljavanja i povoljnog okruženja za održiva preduzeća
- Poboļjšani zakonski i institucionalni okviri za tripartitni i bipartitni socijalni dijalog
- Jaćanje sistema socijalne sigurnosti.

Kada je riječ o tački 2. **Socio-ekonomski kontekst iz perspektive dostojanstvenog rada**, zabrinjavaju podaci o konstantno niskom nivou DSI, te nedovoljnom rastu BDP. Tvrdnja da je BiH u prethodnim godinama održavala makro-ekonomski stabilnost zahvaljući fiskalnoj konsolidaciji ne odgovara činjeničnom stanju. Naime, relativna ekonomska stabilnost zemlje se održavala i održava isključivo zaduženjima, odnosno novim kreditnim linijama od strane MMF. Sredstva dobijena tim putem su korištena isključivo za zatvaranja pukotina u budžetima i apsolutno nisu usmjeravana kao investicije u razvoj ekonomskih subjekata, čime bi se osigurala dugoročna ekonomska stabilnost BiH. Rezultati primjene Reformske agende koja istječe 2018. godine su, posmatrano iz ugla sindikata, katastrofalni. Naime, ispunila su se sva predviđanja koja su predstavnici sindikata iznosili prije nego je Agenda usvojena. Do sada se jedino radilo na fleksibilizaciji tržišta rada, i to je postignuto nametnutim usvajanjem novih entitetskih zakona o radu, ali ni gotovo dvije godine nakon usvajanja nije došlo do povećanja stope zaposlenosti, smanjenja stope nezaposlenosti niti povećanja investicija. Ono čemu smo svjedočili je urušavanje radničkih prava, smanjenje primanja i ostanak bez posla desetina hiljada zaposlenih. Fiskalna disciplina je popravljena u zanemarivom procentu, a nastavljeno je i dodatno zapošljavanje u javnom sektoru na svim nivoima. Nisu smanjena primanja dužnosnicima i funkcionerima, već je, naprotiv, došlo do izdvajanja dodatnih sredstava iz budžeta koja su potpuno neracionalno potrošena.

Podaci o **tržištu rada** u BiH, posebno oni koji se odnose na stopu nezaposlenosti su i dalje poražavajući. Činjenica je da još uvijek nije došlo do kvalitetnog usklađivanja obrazovnih sistema sa potrebama tržišta rada, pa i dalje svjedočimo ogromnom višku osoba određenog zvanja, dok pojedina zvanja polako izumiru. Takođe, ne postoje kvalitetni i dugoročni programi prekvalifikacije i doškolovanja, a to je neophodno ako se želi omogućiti da postojeća radna snaga prati trendove u oblastima u kojima radi, ali i da se izbjegne otpuštanje radnika zbog modernizacije poslovanja. Problem neformalne ekonomije je prisutan u jednakom obimu kao i prethodnih godina. Nažalost, zakonodavna i izvršna vlast na svim nivoima do sada nije pokazala istinsku spremnost da se pozabavi ovim problemom. Takođe, mnogi poslodavci, radi multipliciranja zarade, pristaju biti dijelom neformalne ekonomije i na taj način izbjegavaju plaćanje obaveza i prema radnicima i prema državi. S obzirom da je dokument nastao u saradnji sa državnim i entitetskim izvršnim vlastima, a da je problem neformalne ekonomije ponovo istaknut kao jedan od gorućih, postavlja se pitanje šta su ze institucije do sada uradile po tom pitanju.

Kad je riječ o radničkim pravima, iako stoji činjenica da su ona teško sprovodiva u neformalnoj ekonomiji, nažalost u posljednjih nekoliko godina svjedočimo da je njihova primjena sve teža i u formalnoj ekonomiji. Radnicima se zabranjuje organizovanje, onima koji su organizovani se konstantno prijeti i vrši se pritisak na njih kako bi se iščlanili iz

SAVEZ SAMOSTALNIH SINDIKATA
BOSNE I HERCEGOVINE

CONFEDERATION OF INDEPENDENT TRADE
UNIONS OF BOSNIA AND HERZEGOVINA

Obala Kulina bana 1, 71000 Sarajevo, Bosna i Hercegovina
Tel: +387 33 20 20 29; tel/fax: +387 33 22 61 71, 44 23 21;
E-mail: sssbih@sssbih.com, Web-site: www.sssbih.com

sindikata, a svaka pritužba od strane radnika na nepovoljne uslove rada ili nepoštivanje njihovih prava se smatra razlogom za prijetnje ili sam otkaz. Žene i mladi su najosjetljivija kategorija, ali za njima ne zaostaju ni radnici koji imaju više od 50 godina starosti i koji, ukoliko ostanu bez posla, imaju malo šanse da se ponovo zaposle.

Kad je riječ o **socijalnom dijalogu**, nivo na kojem se on nalazi u Bosni i Hercegovini u posljednjih nekoliko godina je vrlo nizak. U dokumentu se ne spominje nepostojanje Ekonomsko-socijalnog vijeća na nivou BiH, a što jest jedan od preduslova za prijem naše zemlje u Evropsku uniju. Postojeća ESV na entitetskom nivou su savjetodavna tijela i njihova mišljenja se vrlo često ne uzimaju u obzir, a nisu rijetke situacije kad se do njih dolazi preglasavanjem socijalnih partnera. Najočigledniji primjer nepoštivanja socijalnih partnera, posebno sindikata, bilo je usvajanje entitetskih zakona o radu, kada su potpuno zanemareni stavovi oba saveza. Ukoliko se želi na pravi način baviti pitanjem dostojanstvenog rada, onda se mora ojačati dijalog između socijalnih partnera i on mora biti baziran na međusobnom uvažavanju. Institucija ESV mora biti mjesto na kojem će se konsenzusom i argumentima dolaziti do najboljih rješenja koja će potom biti prezentirana zakonodavnoj vlasti. Takođe, mora se otvoriti priča o konačnom osnivanju ESV na nivou države, jer se ekonomska politika upravo definiše na nivou Bosne i Hercegovine, a tek potom realizira na nivou entiteta i BD.

Kad je riječ o Mirovnom vijeću u FBiH, ono ne funkcioniše isključivo zbog činjenice da predstavnici Federalnog i kantonalnih ministarstava za rad i socijalnu politiku nisu utvrdili zvaničnu listu miritelja kako bi se sporovi uopće mogli početi rješavati. To predstavlja veliki problem u svakodnevnom radu, a posebno je izraženo kada se pojavi npr. spor u vezi sa organizovanjem štrajka.

S obzirom da se u Federaciji BiH još uvijek primjenjuje Zakon o zaštiti na radu iz 1990. godine neophodno je da se izvršna i zakonodavna vlast obavežu da će u najkraćem mogućem roku usvojiti novi Zakon o sigurnosti i zdravlju na radu, a koji će biti usaglašen sa Konvencijom MOR i Okvirnom direktivom 89/391/EEC. Problem nedovoljnog broja inspektora i neadekvatnog rada inspekcija se već godinama nameće kao jedan od gorućih. Neophodno je kadrovsko osnaživanje tih institucija, ali i povećanje obima njihovih nadležnosti.

Kad je riječ o **programskim prioritetima** pohvalno je da se na prvom mjestu nalazi **Promovisanje zapošljavanja i povoljnog okruženja za održiva preduzeća**. Međutim, u dokumentu se ne navodi da do sada, iako su redovno usvajane strategije zapošljavanja, nije bilo pomaka u smanjenju broja nezaposlenih i stope nezaposlenosti. Dakle, problem ne leži u tome što trenutno ne postoji Strategija zapošljavanja 2017-2020. godine, već više u činjenici da postojanje takvih dokumenata do sada nije dalo željene rezultate. Takođe, uključivanje

INTERNATIONAL TRADE UNION CONFEDERATION
B-1210 Brussels, Bd du Roi Albert II 5

SAVEZ SAMOSTALNIH SINDIKATA
BOSNE I HERCEGOVINE

CONFEDERATION OF INDEPENDENT TRADE
UNIONS OF BOSNIA AND HERZEGOVINA

Obala Kulina bana 1, 71000 Sarajevo, Bosna i Hercegovina
Tel: +387 33 20 20 29; tel/fax: +387 33 22 61 71, 44 23 21;
E-mail: sssbih@sssbih.com, Web-site: www.sssbih.com

mladih i žena, te ugroženih grupa na tržište rada mora biti planirano tako da to ne podrazumijeva umanjivanje prava već zaposlenih niti činjenje njihovih radnih mjesta nesigurnim, a čemu svjedočimo nakon usvajanja Reformske agende. Problem neformalne ekonomije i velikog broja ljudi koji su aktivni u njoj se može riješiti isključivo uključivanjem svih nivoa vlasti, inspekcija i poslodavaca i sindikata. Uz to, do sada se pokazalo da reforme obrazovanja ne idu u smjeru njegovog usklađivanja sa potrebama tržišta rada, tako da i dalje postoji izražen nesrazmjer između broja učenika koji se odlučuju za gimnazijsko obrazovanje, kasnije pravni i ekonomski i općenito fakultete društvenog smjera u odnosu na broj učenika u tehničkim, zanatskim školama i kasnije fakultetima tehničkog smjera.

Govoreći o drugom prioritetu, odnosno o **Poboljšanim zakonskim i institucionalnim okvirima za tripartitni i bipartitni socijalni dijalog**, kao očekivani rezultat je navedena ojačana efikasnost entitetskih ekonomsko-socijalnih vijeća. Neprihvatljivo je da u dokumentu koji se odnosi na dostojanstven rad u BiH ne stoji navedena obaveza osnivanja ESV na državnom nivou. Samo tako će socijalnim partnerima biti omogućeno aktivno učešće u donošenju ekonomskih i razvojnih politika, a koje se sve i tako donose na državnom nivou. Uz to, navedeno je da će MOR pružiti podršku u izradi propisa o reprezentativnosti socijalnih partnera i o ESV u Federaciji BiH. S obzirom da je Zakonom o radu jasno definisana reprezentativnost socijalnih partnera, nejasno je o kakvim novim propisima je riječ i dovodi se u pitanje neophodnost njihovog usvajanja. Ono o čemu se, kad je riječ o FBiH, treba prioritetnije povesti računa je uvažavanje stavova socijalnih partnera i mišljenja i zaključaka usvojenih u okviru Ekonomsko-socijalnog vijeća za teritoriju FBiH.

S obzirom da je navedeno da će biti pružena podrška Federalnom ministarstvu rada i socijalne politike oko formiranja specijalizovanog tima medijatora i arbitara za radne sporove, izražavamo nadu da će se to desiti što prije i da će se time konačno omogućiti rad Mirovnom vijeću. Činjenica je da sporost pri rješavanju radnih sporova najviše utječe na radnika i sindikatu je u interesu da se čitav taj proces značajno ubrza.

S poštovanjem,

PREDSJEDNIK

mr. Ismet Bajramović

